

TALOUSARVION SUUNNITTELUKEHYS

TALOUSARVIO 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA 2027 - 2028

Sisällys

1 Yleinen taloudellinen kehitys.....	3
2 Kuntatalous	4
3 Paltamon kunnan taloudellinen tilanne	5
4 Verotulot ja valtionosuudet suunnittelukaudella.....	6

1 Yleinen taloudellinen kehitys

Suomen talous kääntyi vuoden 2024 aikana kasvuun. Yksityisen kulutuksen kasvu vahvistuu, kun inflaation hidastuminen ja korkojen lasku parantavat kotitalouksien ostovoimaa Suomessa ja vientimarkkinoilla. Talous on kuitenkin vielä epävarmaa, joka hidastaa yhä kulutuksen kasvua. Investoinnit kasvavat nopeammin, sillä rakentamisen elpyminen sekä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja vuosina 2025–2027. Vuonna 2025 bruttokansantuotteen (BKT) kasvu on 1,0 prosenttia, vuonna 2026 1,5 prosenttia ja vuonna 2027 1,7 prosenttia.

Inflaatio on hidastunut selvästi ja hintojen nousu on pysymässä maltillisena. Kulutusverojen korotuksista huolimatta kuluttajahintojen nousu on jäämässä kuluvana vuonna alle prosentin, eikä inflaatio ole ylittämässä kahta prosenttia myöskään vuosien 2026 ja 2027 aikana. Energian ja omistusasumisen hintojen lasku on hidastanut inflaatiota. Vaikka inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun, hidastaa kotitalouksien keskimääräisten reaalityulojen kasvua tänä vuonna kuitenkin sosiaalietuuksien leikkaukset, heikko taloustilanne sekä kulutusverojen korotukset. Vuonna 2026 reaalityulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa ja myös veronalennukset lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Kuluttajahintaindeksillä mitattuna inflaatio on laskemassa tänä vuonna 0,6 prosenttiin ja yhdenmukaistetulla indeksillä, jossa ei ole mukana korkoja inflaatio pysyy noin kahden prosentin tuntumassa. Vuonna 2026 inflaatio on korkojen kanssa 1,6 prosenttia ja vuonna 2027 kaksi prosenttia. Ilman korkoja inflaatio pysyy seuraavana kahtena vuonna kahdessa prosentissa, vaikka veronkorotusten vaikutus poistuu.

Työllisyys on ollut laskussa, mutta alkuvuoden 2025 aikana lasku vaikuttaisi ainakin pysähtyneen. Tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvun odotetaan nopeutuvan vuodesta 2026 lähtien. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna saman verran kuin viime vuonna ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,3 prosenttia työvoimasta. Tulevana vuonna työllisten määrä kasvaa, jonka seurauksena työttömyys laskee 8,8 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja 20–64-vuotiaiden työllisyysasteen odotetaan nousevan 77,8 prosenttiin.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus, kesä 2025.)

2 Kuntatalous

Hallituksen huomattavista sopeutustoimista huolimatta julkisen talouden tilanne ja näkymät ovat lähivuosina huolestuttavat. Kuntahallinnon alijäämä tulee syvenemään kuluvana vuonna, mikä johtuu muun muassa kulutusmenojen ja investointien kasvusta, heikosta verotulojen kehityksestä sekä valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättyminen ei riitä nostamaan kuntahallintoa ylijäämäiseksi. Valtionhallinnon alijäämä paranee kuluvana vuonna hetkellisesti, kunnes puolustusmenojen kasvu heikentää rahoitusasemaa. Hallituksen tekemät sopeutustoimet parantavat valtionhallinnon alijäämää, mutta puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä veronkevennykset taas vaikuttavat sitä heikentävästi.

Vuoden 2025 alusta kuntien vastuulle siirtyneistä TE-palveluiden järjestämisestä sekä työttömyysetuuksien laajennetusta rahoitusvastuusta huolimatta kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin yhä koulutus- ja sivistyspalveluihin, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskussa syntyvyyden alenemisen seurauksena. Vuonna 2025 TE-palvelu-uudistus lisää kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja. Samaan aikaan valtionosuuksiin tehdään kuitenkin leikkauksia hallituksen säästötoimenpiteiden sekä sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa edelleen myös asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat kuntahallinnon merkittävin tulonlähde, mutta kuluvana vuonna niiden kasvua hidastaa yhteisöverotulojen supistuminen, minkä takia kuntien verotulojen kasvun arvioidaan jäävän noin 1,4 prosenttiin. Vuonna 2026 verotulojen ennustetaan kasvavan suhdannetilanteen parantumisessa noin kuuteen prosenttiin, mutta vuodesta 2027 alkaen kasvu hidastuu jälleen hieman alle neljään prosenttiin. Veropohjan kehitys ei näin ollen yksin riitä paikkaamaan alijäämää.

Kuntahallinnon alijäämän ennustetaan pysyvän seuraavan viiden vuoden ajan keskimäärin noin 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen. Kuluvana vuonna alijäämä syvenee hieman vuoteen 2024 verrattuna, mikä johtuu kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä valtionosuuksiin kohdistuvista leikkauksista. Vuosina 2025–2027 kulutusmenoja kasvattaa etenkin kunta-alan palkankorotuksista aiheutuva hintojen nousu. Alijäämä on vuonna 2025 0,6 prosenttia, josta se vuonna 2026 lievenee hieman 0,5 prosenttiin, mutta syvenee jälleen 0,6 prosenttiin vuonna 2027.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus, kesä 2025.)

3 Paltamon kunnan taloudellinen tilanne

Paltamon kunnassa vuoden 2024 tilikausi muodostui noin 7 787 euroa ylijäämäiseksi. Paltamon kunnan vuoden 2024 vuosikate oli 1 666 436 euroa, joka oli 99,3 prosenttia suunnitelman mukaisista poistoista ja arvonalentumisista. Tilikauden 2024 lopussa kunnalla oli taseessa kertynyttä alijäämää 273 475 euroa. Kainuun liiton ennakkotietojen mukaan Paltamon asukasluku oli vuoden lopussa 2 987 henkilöä eli 50 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Paltamon kunnassa toteutetaan kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti kehittämisohjelmaa vuosina 2025–2026. Kehittämisohjelman mukaiset toimenpiteet suuntautuvat toiminnan tehostamiseen sekä tuottavuuden kasvuun, mutta myös toteutettaviin säästöihin ja kustannustason laskemiseen. Paltamon kunnan on lisäksi jatkettava tiukkaa taloudenpitoa siten, että toimintakustannusten kasvu rajataan enintään keskimääräisen inflaation tasolle. Kehittämisohjelman toteutumista ohjataan talousarviossa määrärahojen osalta ja toteutumista seurataan tilinpäätöksissä.

Ajalla 1.1.–30.6.2025 talousarvio on toteutunut seuraavasti:

- toimintatuotot	53,00 %
- toimintakulut	48,62 %
- investointimenot	12,00 %
- toimintakate	46,59 %
- verotulot	42,67 %
- valtionosuudet	52,68 %

Kesäkuun lopussa kunnan tulos oli 53 657,53 euroa ylijäämäinen. Kuluvan vuoden tilinpäätösnuste ennustaa vuoden 2025 tilikauden ylijäämäksi 62 172 euroa. Tilinpäätösnusteessa on huomioitu muun muassa arvioidut tuotot metsänmyynnistä sekä alkuvuodelle kirjattu kertaluontoinen myyntivoitto korkosuojajärjestelyistä. Osa tästä on huomioitu jo alkuperäisessä talousarviossa.

4 Verotulot ja valtionosuudet suunnittelukaudella

Talousarviovalmistelussa varaudutaan tarkistamaan kehystä ja sen mukaista tulossuunnitelmaa rahoitusohjan mukaisiin muutoksiin syksyn valtionosuuslaskelmien julkaisemisen jälkeen.

Verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton 13.8.2025 julkaisemaan veroennustekehikkoon.

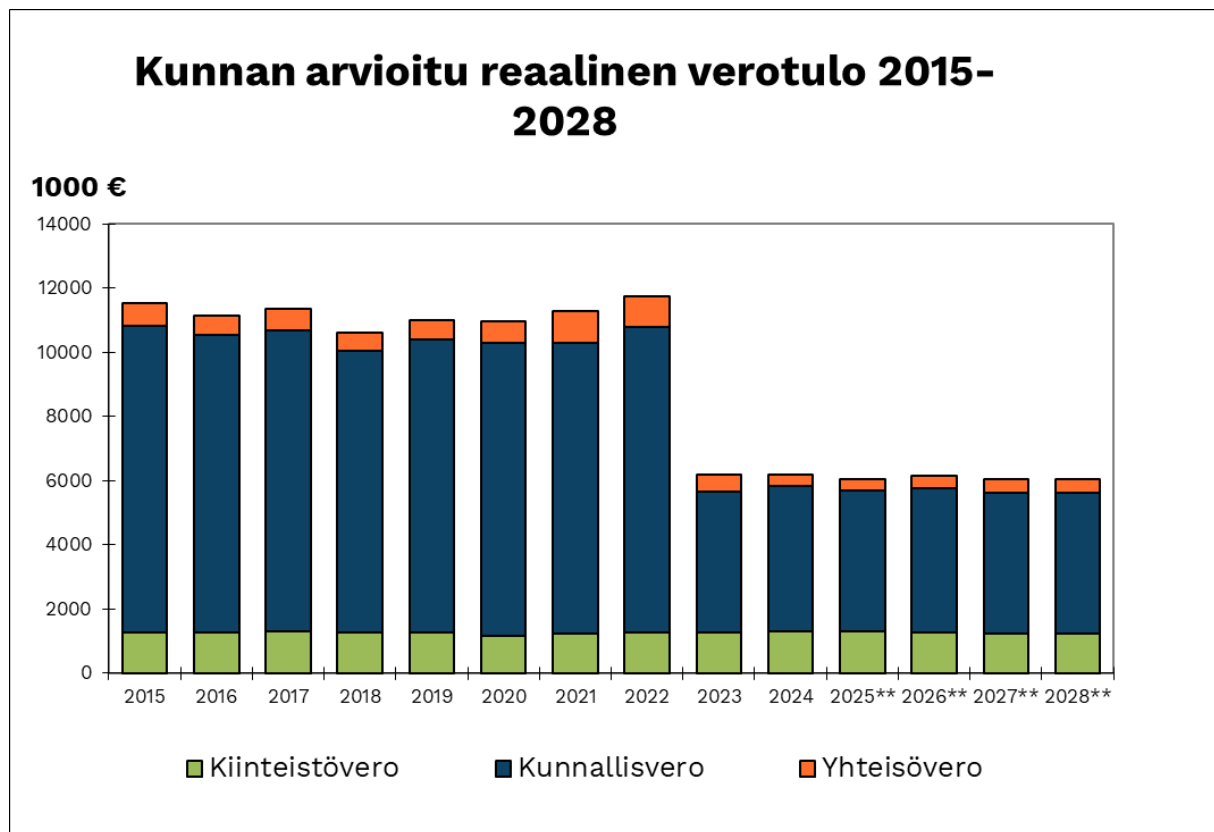
Paltamon kunnan voimassa olevat veroprosentit ovat:

- Tuloveroprosentti 9,4 %
- Kiinteistöveroprosentit
 - o yleinen 1,10 %
 - o yleinen maapohja 1,30 %
 - o vakituinen asuinrakennus 0,65 %
 - o rakentamaton rakennuspaikka 4,50 %
 - o muu asuinrakennus 1,25 %
 - o yleishyödyllinen yhteisö 0,20 %
 - o voimalaitokset 3,10 %

Kuntaliiton 13.8.2025 veroennustekehikon mukaan Paltamon kunnan verotulot kehittyisivät kuluvana vuonna ja suunnittelukaudella 2026–2028 seuraavasti:

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	4 897	5 150	5 069	5 326	5 330	5 453
Muutos %	-52,2	5,2	-1,6	5,1	0,1	2,3
Yhteisövero	568	429	433	468	496	520
Muutos %	-44,6	-24,4	0,8	8,2	5,9	4,9
Kiinteistövero	1 411	1 469	1 522	1 528	1 528	1 528
Muutos %	3,7	4,0	3,6	0,4	0,0	0,0
VEROTULOSSI KIRJATTAVA	6 877	7 048	7 024	7 322	7 353	7 501
Muutos %	-45,6	2,5	-0,3	4,2	0,4	2,0

(Lähde: Suomen kuntaliitto, verotulojen ennuste elokuu 2025.)

(Lähde: Suomen kuntaliitto, verotulojen ennuste elokuu 2025.)

Veroennustekehikön elokuun päivitys perustuu osin Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen verotuloarvioihin. Elokuen veroennustekehikossa on huomioitu verotilitykset heinäkuuhun asti sekä Verohallinnon 28.7.2025 julkaisema kuntakohtainen ennakkotieto valmistuvasta vuoden 2024 verotuksesta.

Kunnallisveron ennuste vuosille 2025–2029 heikkenee hieman kevään arvioista. Suurimmaksi osaksi muutos johtuu työllisyyden odotettua heikommasta kehityksestä kuluvana vuonna, jonka takia veropohjaan ja erityisesti palkkatuloihin on tehty tarkennuksia. Palkkatulojen arvioidaan kasvavan kuluvana vuonna noin kolme prosenttia, kun keväällä vastaava arvio oli 3,5 prosenttia. Ensi vuonna palkkatulojen odotetaan kasvavan lähes viisi prosenttia työllisyyden paranemisen sekä ansioiden nousun seurauksena.

Yhteisöverojen ennakkoerot ovat kehittyneet elokuuhun asti ennusteen mukaisesti, joten kuluvan vuoden yhteisöveron kertymiin ei ole ollut tarvetta tehdä muutoksia. Kuitenkin vuosille 2026–2029 yhteisöveron ennuste pienenee hieman kevään arviosta.

Verovuoden 2025 kiinteistöverotiedot perustuvat Verohallinnon 27.3.2025 julkaisemaan ennakkotietoon. Kiinteistöveron tilitys kasvaa kuluvana ja tulevina vuosina arviolta reilun prosentin vuodessa. Maltillinen kiinteistöveron kehittyminen selittyy pääosin rakentamisen heikon kysynnän takia.

(Lähde: Kuntaliitto, tiedote 5.5.2025. Kuntaliitto, tiedote 13.8.2025.)

Valtionosuuksien kehitys vaihtelee vuosina 2026–2029 huomattavasti. Vuonna 2026 valtionosuudet kasvavat muun muassa kustannustenjaon tarkistuksen ja indeksitarkistusten vuoksi. Toisaalta kasvua hidastaa hallituksen valtionosuuksiin kohdistamat pysyvät leikkaukset ja vuoteen 2027 saakka muun muassa sote-siirtoon liittyen takautuvasti perittävien valtionosuuksien leikkaus sekä hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Määräaikaisten valtionosuusleikkausten päätyminen kiihdyttää osaltaan valtionosuuksien kasvun noin kahdeksaan prosenttiin vuonna 2028. Vuonna 2029 valtionosuuksien kasvun arvioidaan tasaantuvan 3,6 prosenttiin.

Vuosina 2026–2029 hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta muun muassa tulojen lisäämisen sekä menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen vuonna 2024 tekemä päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Kevään kehysriihen päätösten nettovaikutus on kuntataloutta heikentävä. Puoliväliriihessä hallitus päätti leikata kuntien valtionosuuksia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026–2029.)

Valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton 26.6.2025 julkaiseman ja 13.8.2025 päivitetyn kuntakohtaisen valtionosuuslaskelman pohjalta.

VALTIONOSUUDET (€)	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Peruspalvelujen valtionosuus (ei tasausta)	284 385	245 129	245 129	245 129
Peruspalvelujen valtionosuus (sis. verotuloihin perustuva tasaus)	1 750 686	1 704 135	1 704 135	1 704 135
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	47 625	187 114	187 114	187 114
Verotulomenetysten kompensatio	454 809	482 484	482 484	482 484
Harkinnanvarainen valtionosuus				
Valtionosuudet yhteensä	2 537 505	2 618 862	2 618 862	2 618 862